

NEKAZARITZAKO USTIATEGIEN EGITURAREN INKESTA. 2023

Kontzentrazio handiagoa Euskal AEko nekazaritzako ustiategietan 2020 eta 2023 artean: ustiategien kopurua % 19 txikiagoa da, baina batez besteko azalera % 21,6 handiagoa

Ustiategien buru direnen artean ia herena emakumeak dira

Eustatek Nekazaritzako Ustiategien Egiturari buruz egindako Inkestaren arabera, 2023an Euskal AEn nekazaritzako 10.440 ustiategi zeuden; hau da, 2020ko Nekazaritza Erroldan erregistratutakoak baino % 19,2 gutxiago. 2016ko inkestaren aldean, jaitziera metatua % 32,9koa izan da eta horrek agerian uzten du ustiategien kontzentrazio-prozesuaren jarraipena.

2023an, nekazaritza-azalera erabilia (NAE) guztira 177.011 hektareakoa izan da, 2020koa baino zertxobait txikiagoa (-% 1,8). Ustiategien kopurua nabarmen jaitsi denez, ustiategi bakoitzeko batez besteko NAE nabarmen handitu da 17,0 hektareatan kokatu arte; 2020ko batez bestekoa baino % 21,6 gehiago eta 2016koa baino ia % 50 gehiago.

Euskal AEko ustiategi-kopurua eta nekazaritza-azalera, aprobetxamendu-motaren arabera. 2016-2023

	2023	2020	Gehikuntza 2023-2020 (%)	2016	Gehikuntza 2023-2016 (%)
Ustiategi kopurua	10.440	12.919	-19,2	15.564	-32,9
Azalera osoa (AO)	219.264	225.948	-3,0	249.042	-12,0
Nekazaritzako azalera erabilia (ENA)	177.011	180.196	-1,8	176.319	0,4
- Lur landuak	84.805	81.392	4,2	74.167	14,3
- Belarrezko eta lugorriak (*)	65.708	63.100	4,1	59.104	11,2
- Frutabolak	2.400	2.863	-16,2	1.420	69,0
- Olibondoak	213	212	0,5	183	16,4
- Mahastiak	15.996	14.470	10,5	13.338	19,9
- Beste zurgin iraunkor batzuk	488	747	-34,7	122	300,0
LARRE IRAUNKORRAK	92.206	98.804	-6,7	102.148	-9,7
Egiturako adierazleak					
Ustiategi bakoitzeko batez besteko (AG)	21	17	20,1	16	31,3
Erabiltako nekazaritza azalera (ENA), ustiategi bakoitzeko	17	14	21,6	11	49,7

(*)Autokontsumorako baratzeak barne

Data 2025eko Maiatzaren 29a

Iturria: Eustat. Nekazaritzako ustiategien egituraren inkesta

Lurralde historikoen arabera, egiturazko alde nabarmenak daude. Arabak Euskal AEko NAEren % 61 hartzen du eta ustiategiak batez bestekoa baino askoz handiagoak dira (35,5 ha). Bizkaian eta Gipuzkoan, aldiz, ustiategi bakoitzeko batez besteko azalera 9,7 eta 8,9 hektareakoa da, hurrenez hurren. Hala ere, ustiategien kopuruaren beherakadaren erritmoa hiru lurraldeetan izan da handia eta kasu guztietan handitu da batez besteko tamaina aurreko urteen aldean.

Euskal AEko ustiategi kopurua eta nekazaritzako azalera erabilgarria (NAE), lurralde historikoaren arabera. 2023-2020

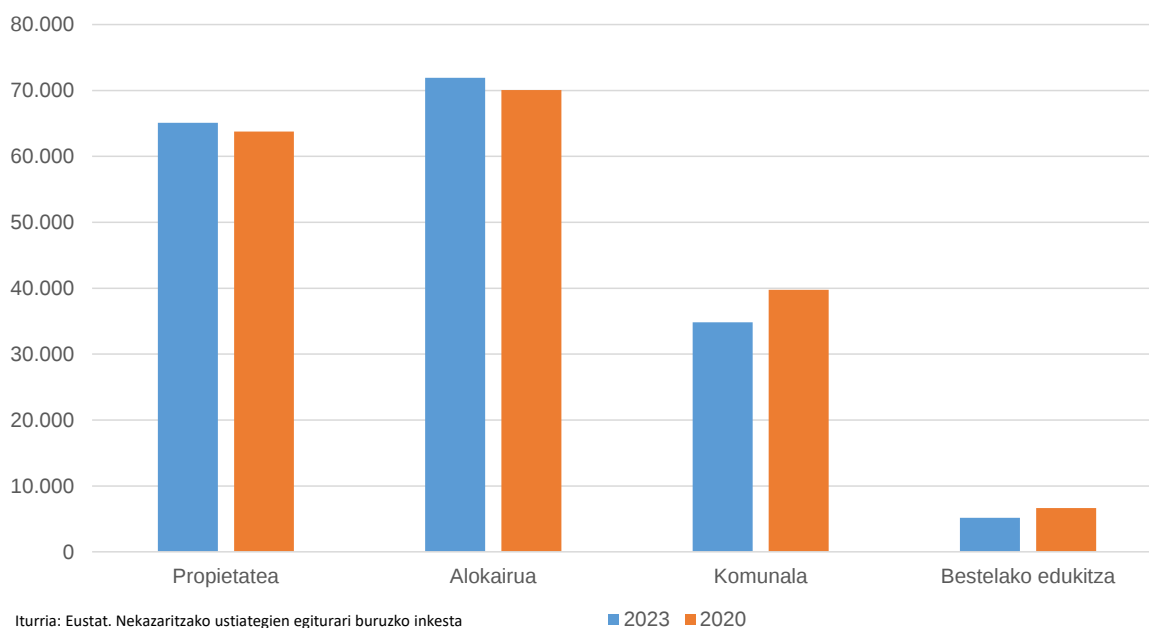
	2023			2020		
	Ust. kop	NAE	NAE ertaina	Ust. kop	NAE	NAE ertaina
Euskal AE	10.440	177.011	17,0	12.919	180.196	13,9
Araba/Álava	3.051	108.388	35,5	3.352	107.012	31,9
Bizkaia	3.362	32.732	9,7	4.651	35.073	7,5
Gipuzkoa	4.026	35.891	8,9	4.916	38.111	7,8

Data 2025eko Maiatzaren 29a

Iturria: Eustat. Nekazaritzako ustiatgien egiturari buruzko inkesta

Lurraren jabetzari dagokionez, NAEren zatirik handiena (% 41) errentamendu-erregimenean dago eta haren atzetik oso gertu daude lurra jabetzan dutenen titularrenak (% 37). Gainerakoa herri-azalerei edo beste edukitze-erregimen batzuei dagokie. Proportzio horiek 2020an ikusitakoen antzekoak dira, baina lur-errentamenduak zertxobait egin du gora, batez ere, titularren adina dela eta jarduera pixkanaka murriztearen ondorioz.

NAEren banaketa edukitze-erregimenaren arabera Euskal AEn

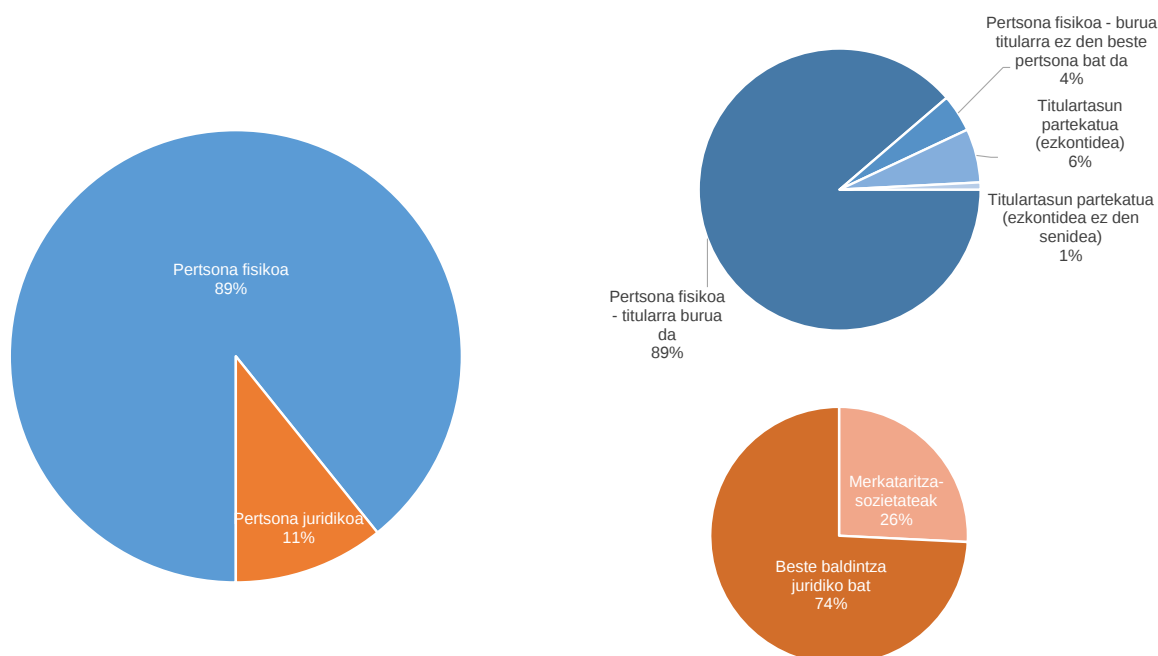

Euskal AEko ustiatgien **orientazio tekniko-ekonomikoak (OTE)** ere lurralde-berezitasunak erakusten ditu. Araban mahasgintzako ustiategiak dira nagusi eta lurralde historikoko ustiatgien % 44 hartzen dute. Ustiatgien beste % 20 labore handietan espezializatutako ustiategiei dagozkie (zerealak, oleaginosoak eta lekadunak), beren nekazaritza-azalera zabal lauari lotuta. Bizkaia eta Gipuzkoa, aldiz, mendietako abeltzaintzara bideratutako orientazioetan nabarmentzen dira, ardiei, ahuntzei eta beste belarjale batzuei dagokienez, ustiatgien % 32 eta % 40, hurrenez hurren. Aniztasun horrek autonomia erkidegoaren desberdintasun klimatikoak eta orografikoak islatzen ditu.

Ustiategiaren kudeaketa

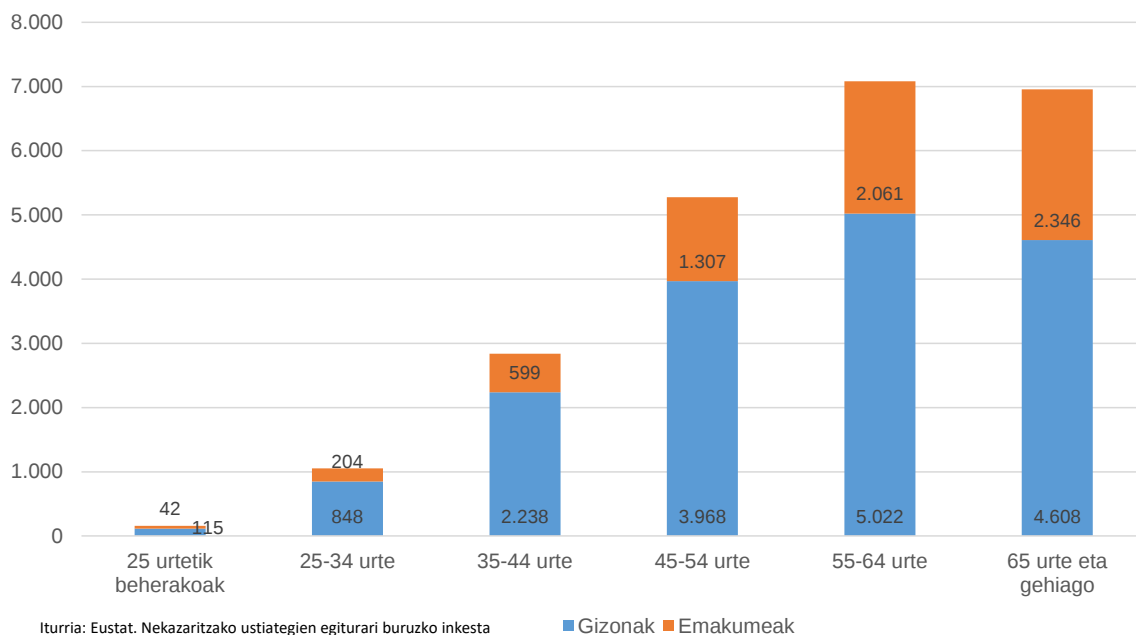
Euskal AEko nekazaritzako hiru ustiategitik ia bat (% 31) emakume batek kudeatzen du, 2020an baino 5 puntu gehiago

Ustiategien titulartasunari dagokionez (pertsona fisikoa edo juridikoa, jabea edo errentaria, ustiategi baten erantzukizun legala eta ekonomikoa bere gain hartzen duena eta erabakiak hartzen dituena), gehiengoak (% 89) pertsona fisikoei dagokie, eta % 11, berriz, pertsona juridikoek kudeatzen dituzte (merkataritza-sozietateak, zibilak, etab.). Sozietate gisa eratu ez diren ustiategien % 93an, titulartasuna pertsona fisiko bakar batek du, eta ustiategiaren buruzagitza titularraren beraren gain geratzen da kasuen % 95ean baino gehiagotan. Horrek esan nahi du ustiategien % 7ren titulartasuna hainbat pertsona fisikok partekatzen dutela, batez ere bikoteek.

Ustiategiko burutzak nekazaritzako ustiategiko finantza- eta ekoizpen-jarduera arrunt eta egunerokoen ardura duen pertsona fisikoa identifikatzen du. 2023an, ustiategien % 31n emakumeak dira buru, eta 2020an, berriz, % 26an. Horrek esan nahi du emakumeak gehiago parte hartzen duela ustiategien zuzendaritzan. Horrela, hiru ustiategitik ia bat emakume batek zuzentzen du. Ustiategiko buruen batez besteko adina 57,6 urtekoa da. Nabarmenezkoa da emakume arduradunek gizonek baino adin handixeagoa dutela, 3 urte inguru gehiago. Halaber, nabarmen zahartzen ari da: ustiategi-buruen % 29 inguru 65 urteko edo gehiagoko pertsonak dira. Buruen % 5 baino ez dira 35 urtetik beherako gazteak. Datu horiek agerian uzten dute belaunaldi-erreleboak erronka izaten jarraitzen duela Euskal AEko nekazaritza-sektorean.

Ustiatetik burutzak, sexuaren eta adin-taldearen arabera

Nekazaritzako eskulana

Arabak hartzen du ordaindutako lanaren erdia baino gehiago, eta Bizkaia eta Gipuzkoa gehiago daude familia-eskulanaren mende

2023an Euskal AEko nekazaritzako ustiatetietan guztira egindako lana 12.175 Urteko Lan Unitate (ULU) izan dira, familiako eskulana zein familiakoa ez dena kontuan hartuta. Lan-bolumen horrek murrizketa txiki bat dakar 2020aren aldean (urte hartan, ULUak 14.000 inguru ziren). Ustiatetgi bakoitzak, batez beste, 1,17 ULU behar izan zituen 2023an eta 1,09 ULU inguru 2020an; hori ekoizpen-unitate gutxiagotan kontzentratutako lan-karga handiagoaren seinale da.

Ikus daitekeenez, Arabak familiakoa ez den eskulanaren erdia baino gehiago du Euskadin (1.991 ULU, familiakoa ez den lan guztiaren % 58), eta horrek erakusten du ustiatetgi handiagoetan eta enpresa-orientazio handiagokoetan ordaindutako langile gehiago daudela. Izan ere, Araban familiakoa ez den lana lurraldeko ULUen % 47 da, eta ehuneko hori Bizkaian (% 18) edo Gipuzkoan (% 19) baino askoz handiagoa da. Azken lurralde horietan, ustiatetgiak titularraren eta haren familiaren lanaren mende daude, eta ULUen % 80 gainditzen dute, ustiatetgi asko eskala txikian eta, oro har, lanaldi partzialean daudelako.

Euskal AEko ustiatetietako urteko lan-unitateak, lurralde historikoaren arabera. 2023

	Euskal AE	Araba/Álava	Bizkaia	Gipuzkoa
Eskulana guztira	12.175	4.243	3.495	4.438
Eskulana: Titularra	5.745	1.774	1.747	2.224
Eskulana: Titularraren senitartekoa	2.973	478	1.128	1.367
Eskulana: Titularraren familiakoa ez dena	3.457	1.991	619	847

Data 2023eko Maiatzaren 29a

Iturria: Eustat. Nekazaritzako ustiatetien egiturari buruzko inkesta

Ustiatetikiko ureztapena

Arabak Euskadiko azalera ureztagarriaren % 83 hartzen du, eta ureztatu daitekeen azaleraren % 89 ureztatzen da

Azalera ureztagarria ustiatetik dauden ekipo eta instalazioekin ureztatu daitekeena da (erreferentziako aldian ureztatu den edo ez kontuan hartu gabe). 2023an, 4.553 ustiatetik zituzten ureztatze-instalazioak. Ustiatetien ekoizpen-orientazioa dela eta, Arabak hartzen du ureztatu daitekeen azaleraren % 83 (Euskal AEn ureztatu daitezkeen 6.410 hektareetatik 5.340). Erreferentzia-aldian azalera horren % 87 ureztatu zen. Bizkaian eta Gipuzkoan, nahiz eta ureztatu daitekeen azalera dezente txikiagoa izan (649 ha eta 421 ha, hurrenez hurren), erabilera-ehunekoak handiagoak dira: Bizkaian hornitutako azalera osoa ureztatu zen, eta Gipuzkoan % 94a.

Ureztatzeko metodoari dagokionez, Euskadin aspertsio-teknikak eta ureztatze lokalizatua dira nagusi. Benetan ureztatutako 5.697 hektareetatik % 55 (3.148 ha) aspertsoreen bidez ureztatu ziren (finkoak edo mugikorak); beste % 41 (2.317 ha) ureztatze lokalizatuaren bidez egin zen (tanta-jarioa, batez ere); eta soilik % 4 (233 ha) grabitate bidezko ureztatzearen bidez (tradizionala). Jardueren arabera, mahastizaintza-sektorean daude hedatuen aipatutako ureztatze lokalizatuko eta doitasuneko teknikak.

Euskal AEko ustiatetik kopurua, azalera ureztagarria eta ureztatua, ureztatze-metodoen arabera, lurralde historikoaren arabera. 2023

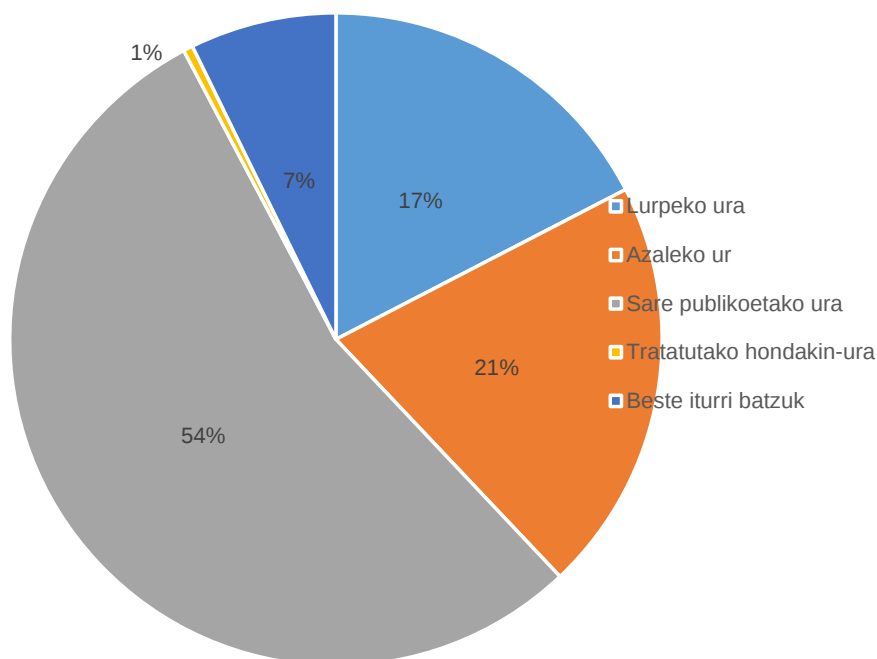
	Euskal AE		Araba/Álava		Bizkaia		Gipuzkoa	
	Ustiatetik-kop	azalera (ha.)	Ustiatetik-kop	azalera (ha.)	Ustiatetik-kop	azalera (ha.)	Ustiatetik-kop	azalera (ha.)
Azalera ureztagarria	4.553	6.410	3.011	5.340	1.165	649	376	421
Azalera ureztatua	4.520	5.697	2.978	4.653	1.165	649	376	395
-- Inhiztaduraz	1.169	3.148	555	2.831	392	79	222	238
- Lokalizatua	2.495	2.317	1.492	1.737	872	481	131	98
-- Larritasunaren arabera	1.593	233	1.192	85	273	90	128	58

Data 2025eko Maiatzaren 29a

Iturria: Eustat. Nekazaritzako ustiatetien egiturari buruzko inkesta

Ureztatze-uraren jatorriari dagokionez, ureztatzen duten ustiatetien erdiak baino gehiagok (% 58) hornikuntza-sare publikotik edo ureztatze-kanal handi komunitarioetatik hartzen dute ura, batez ere Araban, non ureztapena duten ustiatetien % 67 Zadorrako kanalez elikatzen den.

Euskal AEko azalera ureztagarria duten ustiategiak, uraren jatorriaren arabera

Iturria: Eustat. Nekazaritzako ustiatzearen egiturari buruzko inkesta

Lurzorua kudeatzeko praktikak

Laborantza tradizionalak hedatuena izaten jarraitzen du, eta Euskal AEko goldatzeko moduko lurren % 80an aplikatzen da

Nekazaritza-lurra kudeatzeko moduluan, laborantza-teknikei eta goldatzeko moduko lurretan neguan dauden landare-estalkiei buruzko informazioa ematen da. EAEn, 2023an, 64.158 hektareatan aplikatu ziren laborantza-metodoak. Horietatik gehienak (% 94) Araban daude (60.120 ha), eta Bizkaiak (2.070 ha) eta Gipuzkoak (1.968 ha), beren geografia menditsua eta hezea dela eta, goldatzeko moduko azalera txikiagoak dituzte. Laborantza tradizionalak zabalduena izaten jarraitzen du (golde konbentzionala, belarridun goldearekin edo diskoekin), eta goldatzeko moduko 51.539 hektareatan aplikatzen da; hau da, goldatzeko moduko euskal lurren % 80an. Lurra errotik mugitzea eragozten duten gutxieneko laborantza- edo kontserbazio-teknikak 6.568 hektareatan erabiltzen dira jada (azaleraren % 10), eta zuzeneko ereiteak (uztaren eta ereitearen arteko laborantzarik gabe) 6.051 ha hartzen ditu (guztizkoaren % 9).

Lurzorua higaduratik babesten eta lurzorua emankortasuna hobetzen laguntzen duen neguko estalkiari dagokionez, % 76 lurzorua naturalki estaltzen zuten neguko laboreek okupatzen zuten (batez ere udazken-neguko zerealak). % 20k negua lur biluzian igaro zuen, inolako estalkirik gabe, eta lurra agerian geratu zen. Gainerako azalera bitarteko laboreek edo estalkikoek estali zuten (% 3), bereziki neguan uzta nagusiaren ondoren lurzorua biluzik ez uzteko, eta landare-hondakinek edo lurrustelek (% 2) lurra estali zuten.

Azkenik, laboreen errotazioa oso hedatuta dago Euskadin: 2023an goldatzeko moduko azaleraren % 92 (59.916 ha) txandakatze-sistemaren bat jarraituz landu zen (bi urtean behin edo hainbat urtetan), eta % 8 bakarrik (5.410 ha) egon zen errotaziorik gabeko monolaborantzian.

Fruta-arbolak

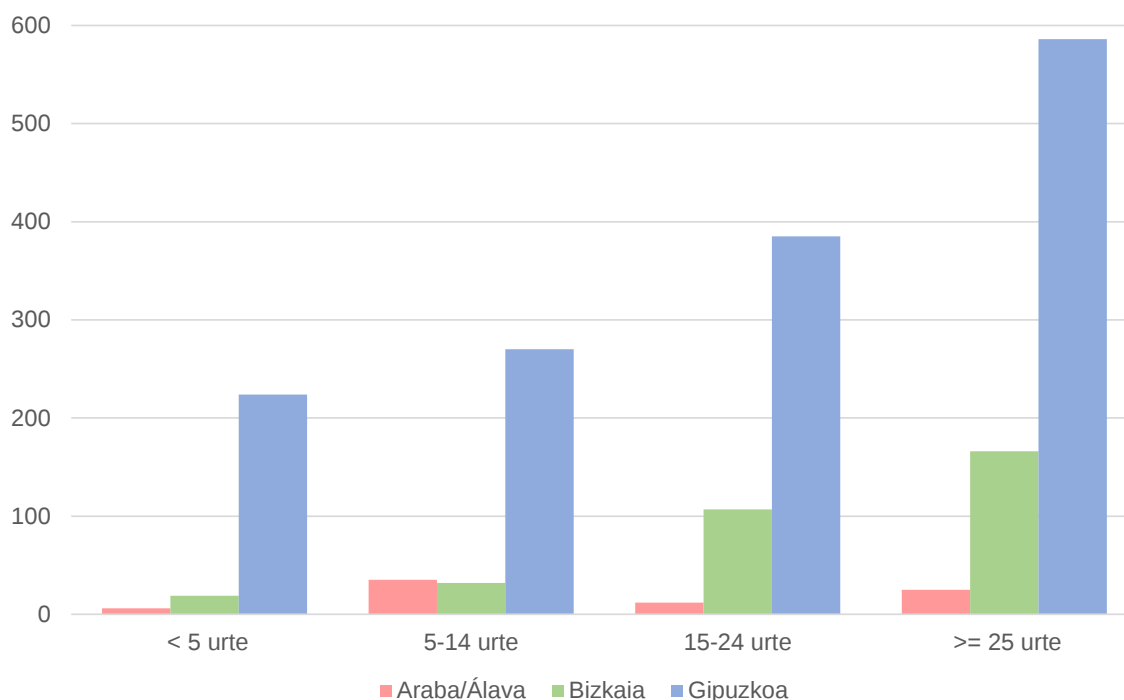
Sagarrondoak da nagusi euskal frutagintzan: Gipuzkoan dago azaleraren % 78

Sagarrondoak, batez ere sagardotarako, fruta-arbolarik zabalduena dira Euskadin (mahatsondoak kenduta). 2023an 2.673 ustiategitan banatutako 1.869 hektarea hartu zituzten. Bolumen hori Euskal AEko pipitadun fruta-arbolen % 98 da, bai ustiategi kopuruari bai azalerari dagokionez.

Gipuzkoa da nagusi, alde handiarekin, sagarrondo sailetan: 1.466 ha (guztizkoaren % 78), 1.579 ustiategitan banatuta; horrek agerian uzten du sagardotarako sagarrondoak lurralde historiko horretan duen garrantzi kultural eta ekonomikoa. Bizkaiak 324 ha ditu (guztizkoaren % 17) 849 ustiategitan eta Arabak 78 ha eskas (guztizkoaren % 4) 245 ustiategitan, bere nekazaritza iraunkorra mahastietara bideratuago baitago.

Bilakaerari dagokionez, sagarrondoen azalera hazi egin da azken hamarkadan eta hazkunde hori batez ere Gipuzkoan gertatu da, non sagarrondoak estalitako sail tradizionalak berritu egin diren eta sagardotarako barietate berriak landatu diren. Izan ere, gaur egungo sagarrondoen % 13 (249 ha inguru) 5 urtetik beherako landaketa gazteak dira, eta horrek adierazten du laborearen etengabe berritzen ari dela. Hala eta guztiz ere, sagarrondo beterranoen ehuneko handi bat dago oraindik: sagarrondoen % 42 inguruk (778 ha) 25 urte edo gehiago ditu eta askotan tokiko barietateetako zuhaitz tradizionalak dira. Landaketa berrien eta sagarrondo sail helduen arteko oreka horrek agerian uzten du euskal sagarrondo sailak berreskuratzeko eta modernizatzeko ahalegina, ahalegin hori jatorri-deitura ezartzearekin eta sektoreak eskaria tokiko sagarrarekin hornitzeko egiten duen ahaleginarekin bat etorriz. Hori guztia sagardo-tradizioa landaketa intentsiboko teknika modernoagoekin uztartuz. Landaketa gehienek 400 zuhaitz baino gutxiagoko dentsitatea dute hektareako, eta ustiategien % 93 eta sagarrondoak landatzera bideratutako azalera osoaren % 89 hartzen dute.

Sagarren azalera, landaketen adinaren eta lurralde historikoaren arabera

Makineria eta ekipoa

Euskadi da traktoreak dituzten ustiategien proportziorik handiena duen autonomia erkidegoa (% 76), eta 12.000 nekazaritzako traktore baino gehiago ditu jabetzan

Euskadiko nekazaritzako makinek ustiategien mekanizazio-maila handia islatzen dute. 2023an, 7.985 ustiategik (guztizkoaren % 76) gutxienez traktore bat zuten jabetzan eskusiboki eta, guztira, 12.133 traktore zeuden erkidegoan. Euskal AEn gutxienez traktore bat jabetzan duten ustiategien ehunekoa autonomia erkidego guztietako handiena da, Espainiako batez besteko balioa baino ia ehuneko 30 puntu handiagoa. Traktoreez gain (mekanizazioaren oinarri dira), EAEko ustiategiek tresna eta makina espezializatuak dituzte jabetzan.

Makineria jabetzan erabiltzen duten ustiategiak. 2023

	Euskal AE		Araba/Álava		Bizkaia		Gipuzkoa	
	Ustiategi-kop	Makinak	Ustiategi-kop	Makinak	Ustiategi-kop	Makinak	Ustiategi-kop	Makinak
Traktoreak	7.985	12.133	2.244	4.329	2.172	3.035	3.569	4.768
Nekazaritzako makineria	8.112	28.645	2.235	8.978	2.368	8.133	3.508	11.534
Ereiteko edo landatzeko makinak	1.026	1.203	772	919	166	193	89	91
Barreiatzaileak edo lainoztagailuak	2.231	2.314	1.216	1.274	533	549	482	491
Produktu fitosanitarioen aplikatzaileak	3.413	3.718	1.713	1.832	991	1.145	708	741
Zerealak biltzeko makinak	439	445	398	403	-	-	42	42
Beste biltzeko makina mekanizatu batzuk	1.375	1.473	364	392	366	410	645	671

Data 2025eko Maiatzaren 29a

Iturria: Eustat. Nekazaritzako ustiategien egiturari buruzko inkesta

Makineriari dagokionez, nabarmentzekoa da Euskadin jabetzan dauden uzta biltzeko makinak atala, Estatuko batez bestekoaren oso gainetik baitago.

Teknologia- eta energia-ekipamenduei dagokionez, 588 ustiatetik (% 5,6) energia berriztagarrien instalazioak dituzte (batez ere eguzki-panelak).

Bestalde, 1.250 ustiatetik (guztizkoaren % 12) doitasunezko nekazaritzako makineria- edo teknika-motaren bat erabiltzen dute, hala nola makineria robotizatua, lurzorua aztertzeak makinak (laginak hartuta) edo tasa aldakorrek teknika. Arabako laborantza estentsiboetan oso ohikoa da autogidatua duten traktoreak edo doitasunezko nekazaritzarako tresna digitalak aurkitzea; era berean, nabarmentzekoa da goi-mailako teknifikazio-maila esnetarako behien orientazioan ere, bai animalien elikadurarako, bai ustiategiaren barruan kontrolatzeko eta erabakiak hartzeko.

Laburpena

Laburbilduz, 2023ko Nekazaritzako Ustiategiaren Egituraren Inkestak eraldatzen ari den EAEko nekazaritzaren panorama marrazten du: ustiategi gutxiago, baina handiagoak, teknifikatuagoak eta emakumeen protagonismoa zertxobait berreskuratzen dutenak; sektoreak erronka klasikoei eusten die, hala nola belaunaldi-erreleboa eta baliabide jakin batzuk gutxiegi erabiltzea, baina aurrerapenak ere erakusten ditu jasangarritasunean eta modernizazioan (kontserbazio-laborantza, ekoizpen-dibertsifikazio hasiberria, teknologia erabiltzea). Eraitza horiek balio handiko informazioa eskaintzen dute Euskadiko nekazaritza-politikak lehiakortasunerantz eta jasangarritasunerantz bideratzeko, gure landa-ingurunearen tradizioa etorkizunari aurre egiteko beharrezkoak diren berrikuntzekin uztartuz.

Ohar metodologikoa:

Nekazaritzako Ustiategiaren Egituraren 2023ko Inkesta bi bloketan egituratzen da: zati nagusi batean ezaugarri nagusiak zehazten dira eta, beste bloke osagarri batean, aldagai modularrak (eskulana, ureztapena, lurzorua kudeatzeko praktikak, fruta-arbolak eta makineria).

Lurrekin lotutako aldagaiei dagokionez, datuak 2022ko urriaren 1etik 2023ko irailaren 30era bitarteko 2023ko nekazaritza-kanpainari buruzkoak dira; abereei dagokionez, 2023ko irailaren 30ean jaso da informazioa.

Biztanleria-esparrua 2023ko irailaren 30ean zeuden nekazaritza- eta abeltzaintza-ustiategi guztiek osatzen dute, titular gisa jarduten duen pertsona fisikoa edo juridikoa eta nekazaritza-ekoizpenari ematen zaion xedea edozein direla ere, baldin eta irizpide hauetakoren bat betetzen badute: nekazaritza-azalera erabilgarriaren hektarea bat (NAE), landu daitekeen luraren hektarea bat, NAEren 0,5 ha. patatarako, NAEren 0,2 ha. barazki fresko eta marrubietarako, NAEren 0,2 ha. landare aromatiko, sendabelar eta sukaldaritzakoak, lore eta landare apaingarri, hazi, plantula eta mintegietarako (aire zabalean), NAEren 0,3 ha. fruta-arbolak, baiak, intxaurrondoak, zitrikoak eta beste labore iraunkor batzuetarako (haztegiak, mahastiak eta olibondoak izan ezik), NAEren 0,1 ha. mahastietarako, NAEren 0,3 ha. olibondoetarako, 100 m² berotegiekin, 100 m² landutako perretxikoekin, abere-unitate 1 (UG) (zaldiak izan ezik) edo 10 erlauntz.

Informazioa biltzeko erabili den metodologia sistema mistoa izan da: batetik, zuzenean bildu da galdetegi baten bidez eta, bestetik, administrazio-erregistroen erabilera masiboa egin da, batez ere NPERako laguntza-eskaeren fitxategiarena eta abeltzaintza-ustiategiaren erregistroena.

Eragiketa hau Euskal AEko Estatistikako Institutu Nazionalarekin (EIN) lankidetzan egin da, bi alderdiek sinatutako hitzarmenaren arabera.

Informazio gehiago:

Eustat - Euskal Estatistika Erakundea / Instituto Vasco de Estadística
Donostia kalea 1, 01010 Vitoria-Gasteiz
Prensa Zerbitzua: servicioprensa@eustat.eus Tel.: 945 01 75 62